

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 60 Lel
Félévre . . . 30
Negyedévre . . . 15
Egyes szám ára 1:50 L.
Megjelenik minden szombaton.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefonszám: 35.

DEVA ÉS VIDEKE

Szerkesztőség:
Regina Maria-u. 12. hová a
lap szellemi részét illető min-
den közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Deva, Regina Maria-u. 12.,
hová az előfizetések és hír-
detések küldendők.

Felolvasó szerkesztő:
SZÉKELY LAJOS.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztő:
KOVÁCS KÁROLY.

Szabad versenyt a kulturában.

Vasárnap délután a Dévai Magyar Kaszinó a belügyminiszter rendelkezésére a prefectus által összehívott közgyűlést tartott, amelyen a megjelent vendégek már mint jogokat élvező tagok szerepeltek.

A Kaszinó régi tagjainak megbízásából Göllner Károly, a Kaszinó ügyvezető-igazgatója olvasta fel tiltakozását, melyet lapunk más helyén közlünk. Itt csak arra a hangulatra akarjuk az érdeklődők figyelmét felhívni, amely szinte mesterségesen akarta kiobbantani az ellentétet a Kaszinó régi és hivatalosan új tagjai között. Egyik-másik felkiáltás, mely Göllner Károly tiltakozása közben elhangzott, egyáltalán nem munkál a megértésen és a magyarság körében újabb elkeseredést szül. S különösen az ott megjelent román urak figyelmébe ajánljuk azt is, hogy tévedés a dolgokat úgy kezelni: ami magyar volt, az most román kell hogy legyen. Mert a gyűlésen ez volt az általános és talán tetsző felfogás, amely egynek-egynek az ajkára mosolyt is csalt. Nem, uraim! Önök átvették az állami élet intézését, de nincs joguk átvenni minden polgár sorsának intézését. A magyarság társadalmának és szellemi erejének fenn-tartója kell, hogy legyen a Kaszinó. Magyar volt és mindaddig, amíg a magyarság fenn tudja tartani az alapítók szent akarata szerint, magyar is kell, hogy maradjon. A Kaszinó magyar egyesület, melyet a magánjog és az egyesületi jog véd

és tart kordában. Itt nincs helye a fentemlített elv alkalmazásának. Az állami élet terén, igen. De a magánéletben, az egyesületi életben mindenki azt csinálja, amit akar, a törvény keretein belül. — Ehhez jogunk van a békeszerződésen és a gyulafehérvári határozatokon kívül emberi és állampolgári voltunknál fogva is.

A tiltakozás, amit a Kaszinó igazgatója beterjesztett, illetve felolvasott, az alapszabályszerű működésnek akarja a Kaszinót megmenteni. Tiltakozik a Kaszinó jellegének megváltoztatása ellen, amire törvényes joga a belügyminiszternek sincsen.

A Kaszinó alapszabályait csak a közgyűlés változtathatja meg a belügyminiszter jóváhagyásával. — Ellenben beszüntetni csak akkor van joga, ha az egyesület a tagok vagyoni vagy az állam érdekeit sérti. — E két ok közül — tekintettel arra, hogy a Kaszinó a mai időknek megfelelően már megváltoztatta alapszabályait — egyik sem áll fenn. Hiszen az egyesület csak kulturális célt szolgál s a kulturális célt nemcsak az egyének, de az államnak is a szívének kellene viselnie.

A belügyminiszter, úgy látszik, ezért nem fordult a betiltás módszeréhez. Ellenben ilyen módon, a tagok önkéntes, mondhatjuk: hivatalos segédlettel való bevezetés árán akarják megfosztani magyar jellegétől. — Erre sem alapszabályból, sem a most nálunk érvényben levő törvényekből kifolyólag sincsen joga. Amint a tiltakozás is hangsúlyozza, az egyesületi és magánjog megsértése volt ez.

Miért akarják városunk román és magyar társadalmát annyira szétválasztani és a széthúzás és gyűlölködés magvait elhinteni? — Miért kellett rácsapni arra, ami magyar? Miért kellett a hunyádmegyei amugy is csekély számú magyarság eme kulturális vagyona és ezidőszerű holt, de még kivirulható szellemi tőkére a hivatalos hatalom erejével lesújtani?

Olyan kérdések ezek, amelyeket csak azzal indokolhatnak: ami magyar volt, az most román kell, hogy legyen. De ez nem indok, nem állja meg helyét. Hogymiért, azt már kimutattuk az előbb. Most csak még arra akarunk rámutatni, hogy a románságnak az nem válik előnyére. A románság ma már több lehetőséggel rendelkezik kulturális szervek létesítésére, mint a magyarság. A hivatalos hatalom rendelkezéseit anyagiakkal is alátámaszthatja. Aki igazán és tiszta fejjel akarja védeni a román állam érdekeit, az a szabad verseny lehetőségeit kell, hogy biztosítsa minden téren s így a kulturában is.

— Stamatiad Al. Letitia képművészete Deván.

Stamatiad Al. Letitia festőművész nő április 1-től kezdődőleg kiállítást fog rendezni a városházán. A kiállítás, ami kis városban nem mindennapi dolog, két hétig fog tartani. A művész nő legutóbb az aradi Kulturpalota kistermében rendezett képeiből kiállítást. A fiatal festőművész, a budapesti képzőművészeti iskola volt növendéke, 54 festménnyel szerepelt, hangulatos tájképekkel és kedves csendéletekkel.

Husvéti harangszó.

Ujjongó hangok szállnak a toronyból,
Hallelujára nyílik ajakunk . . .
Hittünk szárnyán emelkedünk a porból
— Giling-galang . . . mi is feltámadunk!
Bus századoknak golgotás utjáról
Halódva néztünk holnapok elé,
Ugy kerestük: utunk az éjszakából
Mikor vezet világosság felé.

Ezerszer éltünk s haltunk is meg újra
S mindig az Ezsme volt az ok, a cél . . .
Ezer halálnak hogy ne volna jussa
Feltámadni s élni a holnapért?
Élni akarunk — jogos akarással:
Építsük szebb jövőnk útjait
S hogy a béke szüntelen ragyogással
Küldje reánk enyhe sugait.

Csak zugjatos, ó, husvéti harangok,
Vigyétek lelki mély fohászait;
Ércszavatok közt (égbetörő hangok)
Imánk is megteli majd utjait.
Ki a keresztről égi trónra hágott,
Hisszük, meghallgatja esdő szavunk
S levezi rólunk szenvedést, az átkot,
Hisz' mindnyájan követői vagyunk.

Csak szálljatok . . . Addig mi a békének
Egyengetjük göröngyös útjait,
Hogy elsimítsuk a gyűlölködésnek
Könnyei fakasztó, durva nyomait.
A hit, igazság szelid fegyverével
Egy szebb, egy jobb életet akarunk . . .
Ha győz . . . pedig győzni kell az Ezsme nek:
Mindannyian feltámadunk!

Kosztolánszky István.

Fekete orgonák.

Gyarmati Ferenc versei.

Hirsch Adolf Déva kiadása, 1923.

és mért nem tudok én is szépen élni
... csak sírni, sírni s tovább el nem élni.

Fekete orgonák. Találébb címet alig lehetett volna adni. Egyforma virágok, egyforma versek, melyek így csokorba kötve valósággal bódító illatot lehelnek ki magukból. S ha leteszed a könyvet és vissza-visszarémlik egy-egy szava, egy-egy sora, nem tudod pontosan, melyik versében olvastad.

A fájdalom muzsikája Gyarmati e kötet verse. A rég letűnt múlton merengő, néha visszavágyó, de legfőbb ször a Halál gondolatában megnyugzó érzések dala. Mert Gyarmati nem gondolati költő, mindenütt érzelmeket fest s ezek az érzelmek is mind egy mederből folynak. Mint ahogy a csokorban a virágok is egy helyről indulnak ki, úgy hajtanak az ő versei is a régi múltból:

A szívemet a messzi múltból hoztam,
Sok év sötét keresztje rajta
a Bánat soha meg nem csalta.

Az elvesztett remények után könnytelen szemekkel dalol. Versei ezért nem lázadnak, nem kérnek, nem kívánnak, inkább megnyugodva a sötét éjszakát, az alkonyt, az őst fastik gyönyörű színekkel. Egy-egy pillanatot, egy-egy képet veit élénk verseiben, de nem azért, hogy ebben a képben gyönyörködjünk, hanem hogy ezáltal lelki hangulatát, rejtelmes

lelkét értsük meg. Mindenik versének alaphangja a meglopant vágy, néha a csodavárás, a sejtelmes fájdalom s a Végben való hívés. Valósággal a Halál gondolatát sugálja mindenütt anélkül, hogy elmerülne benne. A Halál nem az ő témája, de az öröm se. Mind a kettőt érzi s a két véglet közötti misztikum teszi verseit, különösen az érzékenylelkű olvasóközönség előtt, kedvelté. Azért írjuk az előbb, hogy így csokorba kötve bódító illatot lehelnek, mert e monoton muzsika tényleg elbódítja az olvasót. (Ez a kötet és nem a versek hibája.) Ugyannyira, hogy amikor „Az én dalom“ at, a kötet utolsó, de legnagyobb versét akarod olvasni, lélegzetet kell venned.

Ez a sötét alkonyi lehellet, mely saját egyéni verseit belengi, rányomja bélyegét a költő lelkén, illetve egyéni fájdalom kívüli dalaira is. A világból is csak azt látja meg, ami neki is kedves a könnyeket, a hiábavaló vágyakat, a harcokat, amelyeket a lélek mindig elveszít, a hiábavaló remélést, mely óriási, nyugalmas, rejtélyes csendet borít a lélekre. A Hájnal, a proletár lányok s a Síró nő ilyen alkotásai. A síró nő különben rávilágít kifejezési módjára is. Nem egyéb e vers, mint a szebbnél-szebb hasonlatok összefoglalása, keretbeillesztése.

A hasonlatok, a metaforák az érzelmi költészet legszükségesebb kellékei. Megrögzíteni egy éjszakai hangulatot, egy őszi lombhullást, kis gyerekek játszását, mind olyan dolgok, melyekkel nem az észhez, csak a szívhez szól a költő. S nagyon ügyelni kell, nehogy elapodjanak ezek a hasonlatok. Mindig új színekkel dolgozni nagyon nehéz. E szintelenséget, értem

Butorüvegeket, tükröket barock-, csillag- és virágcsiszolással, valamint adott rajzok után művészi kivitelben készít

Hunwald üvegcsiszoló és tükörgyára, Cluj
Lloyd 1198 Strada Vlahuța (Bólyai-u.) 3. 226 14—
Telefon 1—47. Hibás tükröket újra fonsoroz.

HUSVÉTI KOSER CUKOR

eredeti gyári csomagolásban kapható a
Cooperativa „Dacia” üzletében Déván.

— Kilója 42 lei. — 71 1—1

APRITOTT TŰZIFA

házhöz szállítva minden mennyiségben
KAPHATÓ
GÁL B., DÉVA.

Hegedük

megvételre kerestetnek.

Cim a kiadóhivatalban.

Beköltözhető, igen jó forgalmu helyen fekvő házak,

egy kétköves 7 atm. benzín-malom

640 □-51 területtel,

egy teljesen jó karban levő eredeti Schunda-cimbalom,
10 darab gyönyörű márványasztal
kedvezményes áron eladó.

Aki ingót vagy ingatlant venni, eladni akar, vagy megbízható tanácsra van szüksége, a legteljesebb bizalommal forduljon irodámhoz.

Információs és tanácsadó iroda
Nádasdy, ipartestület.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy

gép- és épületlakatos műhelyünket

megnyitottuk és elvállalunk mindennemű gazdasági gépek javítását, villany- és vízvezetékek, szivattyúk, valamint sóraktári gépek szerelését és javítását.

Kérve a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, maradunk kiváló tisztelettel

ROHN és SPRINGER Deva, Str. Reg. Ferdinand 4.
Ugyanitt egy tanuló felvétetik és három cseplőgar nitura eladó. 62 2—3

Husvétii illatszerek

szóró dugóval és anélkül, valamint francia és német parfümök mindenféle illatából a legszébben díszített üvegekben csomagolva és kimérve dus választékban kaphatók

NUSSBAUM MIKLÓS gyógyszerárúban, DÉVA
(volt Major Mihály gyógytára.) 68 1—

Eladó

61 2—2

egy benzinmalom

két pár kővel és hengersizítával, valamint a hozzátartozó szerelvényekkel.
Cim: Illés Boldizsár, Oroi (Simeria).

BALOGH JÓZSEF

műszerész és elektrotechnikai műhelye
DEVA, STRADA HORIA (ARADI-UT) 2

Autogarázs. □ Benzin-, olaj-, karbid-pótló állomás. □ Raktáron automobil, kerékpár, permetező alkatrészek. □ Kerékpár külső és belső gummik. □ 64 2 4
Vulkanizálás. □ Gyors és pontos kiszolgálás.

GAZDASÁGI IPAR R. T. DÉVA

(VOLT TAKARMÁNYGYÁR)

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPJAVÍTÓ MŰHELY, VAS- ÉS FÉMÖNTÖDE.

Elvállal legjutányosabb feltételek mellett gépek, autók, motorok, vasuti járművek stb. javítását.

Mindennemű gépberendezésekhez szükséges vas- és fémalkatrészek és szerelvények leöntését és megmunkálását.

55 4—3

Kitűnő, izletes házikoszt

kapható házhöz hordva vagy háznál
Deva, Str. Cuza Voda (Székely-u.) 20.

Pár ezer használt téglá eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

ERDÉLYI EGYESÜLT KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG DEVA

TELEFON:
IGAZGATÓSÁG
88.

RAKTÁRHÁZ
SÓNAGYÁRUDA
SZESZ-
SZABADRAKTÁR

TELEFON:
ÁRUOSZTÁLY
44.

Cluj / Central IPARVÁGÁNNYAL ÖSSZEKÖTVE.

FOGLALKOZIK:

gabonaneműek és őrlemények, cukor, szesz, pálinka, szóda, petroleum, benzín, gépolaj, sodronyszeg, cement és más építési anyagok vételével és eladásával.

IPARI ÉRDEKELTSÉGEI:

DÉVAI HENGERMALOM R.-T., „CATARINA” TÉSZTA- ÉS KENYÉRGYÁR R.-T.,
GAZDASÁGI IPAR R.-T.,
„AGRÁRIA” KÖZPONTI SZESZFŐZŐ ÉS GYÜMÖLCSÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZET.

Külföldi gyártmányu

RUHASZÖVETEK, CIPŐK

ugyszintén

gyarmat- és divatárúk, kalapok stb.
a legjutányosabb napi áron.

Nagy raktár 1921. évi
tengeriben.

Textilárúk.

Juta- és
papirzsákok
bármily mennyiségben

COOPERATIVA „DACIA”

fogyasztási szövetkezet Deva.

311 13-52